

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΩΝ

ΑΠΟ Τ' ΑΠΟΜΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΣΤ'.

ΠΕΙΤΑ από λίγες μέρες —συνελίξα ή Σάρα Μπερνάρ στά «Απομνημονεύματάς της— παρουσιάστρα στό ρόλο τής 'Ιουλίανς στό «Βρετανικό», έχοντάς γιά Νέρανον τόν Μουνέ Σουλλύ, ό άπόστολ έπαξε ύπέρροχα. Μά νά έγώ σημείωσα απόν γοητευτικό απόν ρόλο τής 'Ιουλίανς μά έπαρτία άπέγραψα τή νά' άπίστευτη. Τήν ίδία έπαρτία σημείωσα κωπόταν κá στούς «Γάμοις του Φίγαρος» του Μπαμαρασά.

Τά πράγματα πήγαμαν έτσι, όταν κατά τόν Μάρτιο του 1873. ήρθε στον διεθυντή τής «Γαλλικής Κομωδίας», Περρέν, ή ιδέα νά ανέθεσι τήν «Δαλιδάς» του 'Οκταβίου Φεγιέ.

«Ός τότε, έπαρτια ρόλους κριτικαίων, νεαρών προκηρασίων ή και νέων ποδ ποδ ταίριασαν πάρα πολύ, χάρις στο λεπτό μου σώμα, στη γλωσσή μου όχη και στην άσθενική μου εμφάνισα.

Μά τώρα ό Περρέν, κάνοντας μά ήλιθία διανομή, μου έδωσε τόν ρόλο τής Δαλιδάς, τής κοκκίης και μωρητής αυτής βασίλισσας, ένώ συγχρόνως έταν άλλο ρόλο του έργου—ρόλο κόρης φατήσ ής κ' αιδερίας, που πάραζε σέ μένα— τόν έδωσε στην Κρουαζέτ.

Τό έργο λίγο έλειψε ν' αποτύχη εξ αιτίας τής διανομής αυτής. Έγώ έδίωξα τόν έαυτό μου γιά νά φαινόμεν ύπεροστική, άγρια και φιλήδονη, σαν τήν Δαλιδά, ένώ ή Κρουαζέτ έταξε έντελώς Ξεφνησιμένη, γιά νά προσαρμοσθή στο ρόλο τής.

Έτσι, ή «Δαλιδάς» κωπαδίστρου έπατα από λίγες μέρες.

Κατόπιν έπαίξε τόν ρόλο τής 'Ανδρομάχης με τεραστία έπαρτία, μαζί με τόν Μουνέ Σουλλύ ως 'Ορέστη, ό άπότος άποθεώθηκε κωμωλετικώς.... "Α τ ί ύπέρροχος που ήταν ό Μουνέ Σουλλύ στο ρόλο του 'Ορέστη. 'Η μάνα του, ή τρέλλα του, ή εμφάνισα του γεννάως, ήταν κατά άφάνισα.

Έπατα από λίγον καιρό, χάρις στις έπαρτίες μου αυτές, έπήρα μά τέτοια θέσα στη «Γαλλική Κομωδία», όποτε όλοι σχεδόν οι άλλοι καλλιτέχνια ήρχισαν νά με ζηλεύουν. Μά νά έγώ τó ελα πάρα έν πάνω μου τόσο, όποτε ό διεθυντής του θεάτρου ν. Περρέν, άρχισε ν' άνησυχή. 'Ό ν. Περρέν, μοιούτό άνθρώπως διαανοηκώς άνώτερος, ήταν τρομερά άνταρχικός. Έγώ ήμου επίσης άνταρχική νά έται έρχομιασε διαρκώς σέ συγχροσες. 'Ηθελε πάντα νά μου έπίβωλη τη θέλησή του, μά έγώ δέν έννοοισα νά τήν δεχθώ. Γελούσιθε βέβαια με τ' άπότομα φροσμάτα μου και τήν άνυδιεία μου, όταν άπευθίνόντουσαν προς τους άλλους, μά μανίασε κυριολεπτικώς όταν άναθάδισα προς αυτόν.

Έμένα πάρα άτ' τίς μεγαλειότερες χαρές μου έκείνη τήν έποχή, ήταν νά έξοργίζω τόν Περρέν. Άν και τώρα μετανού ειλκριννάς γι' αυτό. Μά τραλίθε τόσο όταν θύμινα και ήθελε νά μιλής γρήγορα, αυτός που συνήθως ζήγισε όλες τούς τίς λέξις, όποτε δέν μποροισα ν' άνασταθώ στον πειρασμό. 'Όταν θύμινα επίσης, τά μάτια του στραβογυρίαν μέσ' στις κόγχες τους και τó πρόσωπό του γέμει από μελανές βούλες. 'Ό θυμός του τόν έκανε άκόμα νά βγάξη και νά βάζη τó καπέλο του δεκαέντε φορές στο λεπτό, ένώ τά καλοχρησιμεία πάντα μάλιά του ορθωνόντουσαν σαν τ' άγκάθια του οκτανόχορου.

Άν και ελα τότε ήλικία που μποροισα νά σέπτοιμα λογικά, εύχαριστήμιον με τά άσχημα αυτά άστοια, τά άποια—γαστρί νά τó κρήνω;— μου άρέσων άκόμα και σήμερα.

Ένωματαξό όμως ή ζωή μας στη «Γαλλική Κο-

γυνάικα του και τήν παρακαλεί νά μοιρολόγησθ και νά τραγοδήσθ τόν ήρώα της. Άθη κατ' άρχα δύσκολεσθείν; άλλα τέλος, κατ' έπιμόνον αίτησι του άνδρός της, όστις τήν πληροφροεί δι ο «Τά ταρης» έρχεται, άρχεται τραγοδούσα τó Κλέπιον Τραγοδού. 'Ο Μακρής τήν έλίπει άσκαράδμνηκτι, ένθυμείται εις τó τραγοδού τούτο δόλοκληρον τήν ζωήν του και παραδίδει τó πνεύμα εις τόν Δημιουργόν του παντός. Τοιαύτην ζωήν βέβαια έπρεπε νά έχωσι οι άνθρώποι ό έπιμνησθέντες τó δύσκολότερον έργον τής έποχής μας, τήν άπελευθέρωσι τής 'Ελλάδος».

μοδιάς γινόνταν κάπως έννευροστική. 'Ο Περρέν, που ήταν πάντα δυσαρστημένος μαζί μου, δέν μου έδινε τους ρόλους που ήθελα. 'Ηθελα νά παίζω τήν Καμίλλη του έργου του Μυσσε «Δέν παίζουν με τόν έρωτα»; 'Έδιναν τó ρόλο αυτό στην Κρουαζέτ. 'Ηθελα νά παίζω τή Σελιμένη; Πάλι στην Κρουαζέτ έδιναν τόν ρόλο που μου άρεσε.

'Ο Περρέν ήταν πολύ μεροληπτικός προς τήν Κρουαζέτ. Τήν έθαίμαζε. Και έτα ή νεαρά καλλιτέχνης, που ήταν πολύ φιλόδοξη, κολάσεσε όσο μποροισε τόν άνταρχικό διεθυντή τής «Γαλλικής Κομωδίας».

Μ' αυτόν τόν τρόπο, πετόχανε ό,τι ήθελε. Έπειδή δε ή Σοφία Κρουαζέτ ήταν καλή κ' ειλκριντής, μου έλεγε συχνά, όταν τής παρουσιόμιον σχετικάς: «Κάνω ό,τι κάνω νά έγώ. Δείξω τού πεπρωγική. Ένώ σου περνάς τόν καιρό σου μ' έπανατίσσεις, έγώ, προστοιμένη πώσ κάνω ό,τι θέλει ό Περρέν, τόν κάνω νά κάνει ό,τι θέλω έγώ. Δοκιμιασε και θά ίδης...».

Τότε κ' έγώ, παίρνοντας θάρρος, ανέβαινα στο γραφείο του Περρέν, ό ύποτις με ύποδεχόταν στεροστικώς μ' αυτή τη φροσά:

— "Α! Καλήμέρα, κυρία Έπανόστιας! Έλοιτε ήσυχη σήμερα....

Τότε έγώ, κάνοντας τήν πρόσχαρη και τη γελαστή, έβαξα όλη τήν ύποκριτική μου δύναμη και τού μιλούσα με τη γλυκύτερη φωνή μου. Αυτός μ' άκουγε γεμάτος διάθεση, έλεγε διάφορα έξιπνότατα άστοια, γιατί ήταν πνευματοδόστατος, κ' έται πετροσομε ένα τέταρτο τής ώρας έξωφρετικά ευχάριστο. Τότε έκωνα πια κατάλληλη τη στιγμή νά φέρω τή συζήτρη από ζήτημα που μ' ένδιέφερε, και τού έλεγα:

— Άφήστε με νά παίζω τόν ρόλο τής Καμίλλης στο «Δέν παίζουν με τόν έρωτα».

— Αυτό εινε άδιόναστο, παιδί μου. 'Η Κρουαζέτ θά δυσαρστηθή.

— Τής έμίλησα σχετικάς και μου ειντε πώσ δέν τήν νοιάζει.

— Δέν έκωνεσ καλά νά τής μιλήςου.

— Γιατί;

— Γιατί ή διανομή τών ρόλων δέν άφορά τους καλλιτέχνης, άλλ' άπολοιστικώς τη διεύθυνσα του θεάτρου.

'Ένώ μιλούσε, ή φωνή του Περρέν άλλαζε διαρκώς τόνους. Στην άρχή ήταν γλυκεία και μιλιακή, κωπαταν γινόνταν σοβαρή και στο τέλος μούγκρησε.

Μά κ' έγώ στο τέλος κυριεύμιον από λύσσα κ' έφρευγα άπότομα, χωρίς νά τόν χωρετήσω, χτυπώντας μ' όλη μου τη δύναμη τή πόρτα.

'Όλ' αυτά όμως με στενωχωροσσαν ύπεροβολικά και περνώσαν νύχτες δόλοκληρες κλάγοντας. Τότε άκράδως έφτιαξε ένα άτιλέο, γιά νά κατιγομόμα με τη γλυκιά. Μή μπορώντας νά δαπανήσω όλες μου τίς δυνάμεις στο θεάτρο, τίς άφείρωσα στην έξεμπρηστρία μάς άλλης τέχνης. Κ' άρχισα νά εργάζομαι στη γλυκιά με μά τρελλή θέρημ. Έτα σημείωσα γρήγορα μεγάλες προόδους.

Τό θεάτρο μου εινε γίνε πια άδόλοφο. Έκωνα κάθε πρωί στο όγτώ τόν περιπότο μου με όλογο και στις δέκα βροσομιον στο άτιλέο μου, έπου φοραόμιον σχεδόν δόλοκληρη τήν ήμέρα μ' έλάτρησε διακοπές.

Μά ή ύγεια μου, που ήταν πάντα πολύ λεπτή, ύπέσθη λόγω γρήγορα τόν άντίκτυπο τών προσπαθειών μου αυτόν.

Άρχισα νά φτίνω αίμα κατά τρόπο τρομαχικό κ' έμένα όρες δόλοκληρες άνάσθητη. Δέν ήγγαυα πια στη «Γαλλική Κομωδία», παρά μόνον όταν με κωλοισε εκεί ή ύπερσορία μου.

Ένωματαξό ό φίλο μου άρχισαν ν' άνησοχούν τρομακό. 'Ο Περρέν έγινε ένήμερος τής καταστάσεώς κ' έπειδή τόν έπέλαν συγχρόνως ό τύπος και τó ύπομυργιο, άπαράσασε νά μου δώση ένα δημιουργικό ρόλο στη «Σφιγγας» του 'Οκταβίου Φεγιέ. Τόν προτεινότα ρόλο τόν εινε και στο έργο αυτό ή Κρουαζέτ, μά κ' έγώ βρήκα τó δικό μου ρόλο τόσο γοητευτικό, όποτε άπαράσασα νά τόν μεταβάλω σέ πρωτότυπο. Έτα στη «Σφιγγας» θά ύπήρχαν δύο πρωτό ρόλοι.

'Η φροδές στην άρχή προχωροσσαν άκράτα καλά, μά όταν ειλαν όλο πώσ ό ρόλος μου άρχιζε νά παίρη περσοσάτρη σημισια άτ' όση του έδιναν, τά πράγματα άλλαξαν.

Μά Κρουαζέτ νευραζόταν κ' ό Περρέν θύμινα με τήν τής, πράγμα που με διασκόδαζε. Έπίσης κ' ό συγχάρες του έργου 'Οκταβίου Φεγιέ, άνθρώπως λεπτός, γοητευτικός, κωλοισαφρημιμένος και ειλκρινό ειλαν, διασκόδαζε πρελλά μ' όλα αυτά.

ΣΤΟ ΠΟΛΥΞΕΧΕΣ : 'Η συνέχεια.

'Η Σάρα Μπερνάρ στο ρόλο του 'Ατιδέως.